



GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____

din _____ 2023

Chișinău

**Cu privire la aprobarea Programului național
privind învățarea limbii române de către minoritățile
naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

În temeiul prevederilor art. 10 din Codul educației al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), cu modificările ulterioare, și în conformitate cu Programul de guvernare „Moldova vremurilor bune”, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025 (se anexează).

2. Ministerele, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență:

1) vor întreprinde măsurile necesare în vederea realizării acțiunilor preconizate pentru implementarea Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025;

2) vor include politicile și acțiunile referitoare la minoritățile naționale în documentele de politici publice sectoriale, conform competențelor;

3) vor prezenta Ministerului Educației și Cercetării anual, până la data de 25 februarie a anului următor celui de raportare, informația privind implementarea Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025.

3. Ministerul Educației și Cercetării va prezenta Guvernului anual, până la data de 1 martie, raportul privind executarea Programului național privind

învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025.

4. Ministerul Educației și Cercetării va elabora raportul final de evaluare a Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025 și îl va prezenta Guvernului până la data de 1 martie a anului următor după finalizarea implementării documentului.

5. Acțiunile stipulate în Programul național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025 se vor realiza din contul și în limitele alocațiilor prevăzute în aceste scopuri în bugetele autorităților și instituțiilor specificate în Planul de acțiuni, precum și din alte surse, conform legislației.

6. Se recomandă elaborarea de către autoritățile administrației publice locale, în baza Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025, a planurilor de acțiuni pentru susținerea minorităților naționale domiciliat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective.

7. Controlul asupra exercitării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Educației și Cercetării.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul educației
și cercetării

Anatolie Topală

Ministrul finanțelor

Veronica Sirețeanu

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. /2023

PROGRAM NAȚIONAL
privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale,
inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025

I. INTRODUCERE

1. A devenit axiomatic faptul că lumea reală este destinată contextelor deschise și culturilor cu geometrie variabilă, iar diversitatea este un atribut intrinsec al socialului, al naturii și al culturii. Încadrată într-un context geografic, istoric, cultural complex și dinamic, Republica Moldova este un spațiu care nu face excepție de la tendința actuală de accentuare a diversității structurilor sociale. Pluralitatea sa culturală constitutivă a fost creativ îmbogățită de contextele istorice pe care le-a acumulat, contexte ce abundă în contacte, interacțiuni și împrumuturi culturale reciproce. Așa se face că Republica Moldova este o țară multiculturală, cu numeroase inserții din culturile statelor vecine.

2. Conform recensământului din 2014, comunitatea etnică de bază o constituie populația băștinașă, care, în conformitate cu Legea nr. 90/2012 cu privire la recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014, în proporție de 75% sunt moldoveni, inclusiv 7% se consideră români. Conform aceluiași recensământ, alte comunități etnice reprezintă minorități (18% din totalul populației). Zonele cu cea mai mare diversitate etnică sunt cele de la nordul (ucraineni, ruși, romi), sud-estul (găgăuzi și bulgari) și estul Republicii Moldova (ruși, ucraineni etc.). Principalele grupuri etnice din Republica Moldova interacționează prin intermediul limbii, al diversității culturale, al obiceiurilor, al tradițiilor și al folclorului.

3. Diversitatea culturală a Republicii Moldova își lasă amprenta asupra relațiilor interpersonale, a comunicării interculturale și chiar asupra inserției sociale și profesionale a minorităților naționale. S-a format o tradiție ca reprezentanții diferitelor etnii să conviețuiască în cooperare și înțelegere. În ultimii ani, se conturează o atitudine favorabilă a minorităților naționale față de învățarea și utilizarea limbii române, iar reprezentanții minorităților etnice sunt interesați să se integreze într-o societate consolidată prin participarea proactivă la activități importante din punct de vedere social.

4. Statul Republica Moldova demonstrează un interes deosebit pentru afirmarea individului și a comunităților minorităților naționale prin sporirea gradului de implicare a acestora în viața socială, culturală, economică și politică a

țării. Integrarea individului în societate, participarea sa activă la viața comunității reclamă respectarea unor condiții de bază privind asigurarea drepturilor și libertăților omului.

5. Programul național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025 (în continuare – *Program*) este elaborat în conformitate cu următoarele documente: Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (aprobată prin Legea nr. 315/2022), „Programul pentru anii 2022-2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027 (aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1464/2016), Programul de guvernare „Moldova vremurilor bune”, Strategia de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2023-2025, Programul pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022-2025 (aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 576/2022), proiectul Strategiei de dezvoltare a sistemului statistic național pentru perioada 2023-2030, Competențele-cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți (Bruxelles, 2018), Codul educației al Republicii Moldova (2014), Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale.

6. Elaborarea prezentului Program a fost determinată de un șir de factori:

1) sub aspect economic, valoric, social și educațional se atestă:

a) discrepanța dintre așteptările societății și calitatea educației lingvistice;

b) disonanța dintre politica lingvistică de stat, protecția și predarea limbii române și creșterea rolului acesteia în economia națională;

c) neconcordanța dintre modul cum percep individul și societatea limba ca pe o valoare națională;

d) discrepanța dintre procesele de globalizare, internaționalizare, digitalizare a educației și prioritățile sistemului educațional din Republica Moldova;

2) multitudinea de factori intrinseci și extrinseci:

a) *factorii intrinseci:*

- expirarea termenului de validitate a prezentului Program;

- valorificarea prevederilor analitice din Raportul de totalizare privind realizarea Programului național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale (2016-2020);

- imperativul ralierei politicilor educaționale la politicile statului, reflectate în: Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Strategia de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2023-2025, Strategia de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027, Programul pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022-2025, Planul de pregătire și răspuns la infecția cu Coronavirus COVID-19 în Republica Moldova,

precum și în alte documente de politici publice conexe pentru atingerea obiectivelor strategice de dezvoltare a educației lingvistice;

- necesitatea fundamentării și elaborării unor demersuri conceptuale, metodologice, manageriale și praxiologice de dezvoltare a sistemului de politici lingvistice de stat pe termen mediu și lung;

- necesitatea de a dezvolta un sistem de educație lingvistică sustenabilă pentru toate părțile interesate, fără deosebire de vârstă și profesie;

- necesitatea creării unui mecanism de funcționare a limbii române la cel mai înalt nivel sociolingvistic;

- imperativul promovării patrimoniului cultural național ca un element definitoriu al identității naționale;

- necesitatea consolidării instituționale a limbii române prin adoptarea unui cadru normativ, raliat la nevoile comunității;

b) *factorii extrinseci:*

- exigența ralierei politicilor educaționale naționale la documentele și acordurile internaționale care vizează și Republica Moldova, la documentele elaborate de ONU, Consiliul Europei, Uniunea Europeană, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și alte organisme internaționale, la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (în continuare – *ODD*), la prevederile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană și Parteneriatul Global pentru Educație, la Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi;

- necesitatea transferului și implementării în sistemul de educație lingvistică al Republicii Moldova a unor experiențe, inovații și bune practici internaționale.

7. Prezentul Program va servi drept temei pentru elaborarea planurilor operaționale de activitate ale Ministerului Educației și Cercetării, Direcțiilor raionale și municipale de învățământ, instituțiilor de învățământ și ale altor structuri interesate.

8. Sub aspect structural, prezentul Program este conceput pe mai multe niveluri, în care sarcinile specifice sunt detaliate în cadrul activităților strategice, care, la rândul lor, vor acoperi un set de activități la diferite niveluri. În legătură cu fiecare sarcină, se preconizează, de asemenea, a se indica instituțiile și funcționarii responsabili, termenele planificate și costurile estimate.

Concordanța cu Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”

9. Strategia directoare de acțiune care constă în sporirea calității vieții cetățenilor Republicii Moldova, fără deosebire de vârstă, mediul de reședință, sex, etnie, dizabilitate, religie și alte diferențe, în care niciun om nu trebuie lăsat în urmă, reprezintă finalitatea concepută în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022.

10. Presentul Program asigură coerență obiectivelor și țințelor setate în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și contribuie la realizarea a trei obiective (nr. 3, 4 și 7): garantarea educației corespunzătoare și de calitate pentru toți pe întreg parcursul vieții; ridicarea nivelului de cultură și de dezvoltare personală; asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente. În acest sens, prezentul Program propune concentrarea pe promovarea integrării sociale ca proces bi-/ și multidirecțional, în special prin promovarea implicării active a tuturor grupurilor etnice în toate domeniile relevante, cum ar fi educația, cultura și angajarea în câmpul muncii, prioritar în sectorul public, și prin consolidarea, în ansamblu, a contactelor interculturale în societate, nu numai prin îmbunătățirea abilităților lingvistice, dar și prin dezvoltarea politicilor de coeziune socială în toate sectoarele relevante.

Concordanța cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

11. În Republica Moldova, demersul politic s-a orientat spre ODD, prin punerea în aplicare a Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030. Obiectivele pun în evidență importanța *reducerii inegalităților în interiorul țărilor și dintre țări* și se întemeiază pe principiul nondiscriminării prin asumarea angajamentului de a colecta date detaliate separate, pentru a identifica subgrupurile populației care ar putea fi *lăsate în urmă*. Totodată, Programul aduce în prim-plan o abordare cuprinzătoare, în raport cu minoritățile naționale/etnice, în scopul respectării principiului *a nu lăsa pe nimeni în urmă*. Prin urmare, *Programul* vizează două Obiective de Dezvoltare Durabilă: ODD 4 și ODD 10:¹

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 4 „Educație de calitate”

12. Un prim demers strategic este accesul la educația de calitate, esențială pentru funcționarea adecvată a unei societăți durabile. ODD 4 „Educație de calitate” este axat pe asigurarea unei educații de înaltă calitate, incluzive și echitabile pentru toți și pe promovarea oportunităților de învățare pe întreg parcursul vieții. Acest demers are drept scop asigurarea ca toți oamenii, fără deosebire de sex, vârstă, rasă și origine etnică, precum și persoanele cu nevoi speciale, emigranții, persoanele indigene, copiii și tinerii, în special cei aflați în situații vulnerabile, să poată învăța pe tot parcursul vieții, pentru a-i ajuta să dobândească cunoștințele și abilitățile necesare, pentru a beneficia de oportunitățile de participare și integrare deplină în societate.

Ținta 4.7. *Asigurarea, până în anul 2030, ca toți elevii să dobândească cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stilul de viață durabil,*

¹ <https://statistica.gov.md/ro/obiectivele-de-dezvoltare-durabila-183.html>

drepturile omului, egalitatea de gen, prin promovarea unei culturi a păcii și nonviolenței, prin cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă.

13. Din perspectiva țintei 4.7, prezentul Program va contribui la îmbunătățirea procesului de predare-învățare a limbii române pentru minoritățile naționale/etnice atât în instituțiile de învățământ general, cât și în cele pentru adulți. De asemenea, prezentul Program va oferi instruiți persoanelor aparținând minorităților naționale, în special prin predarea limbii române, pentru crearea condițiilor necesare în vederea ridicării nivelului de competitivitate în rândul minorităților naționale la toate nivelurile administrației publice.

ODD „Inegalități reduse”

Ținta 10.2. Abilitarea și promovarea, până în anul 2030, a incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie, statut economic sau de altă natură.

14. Minoritățile sunt parte integrantă a societății din Republica Moldova. Prezentul Program încurajează participarea activă a persoanelor care aparțin minorităților naționale la viața publică, culturală, socială și economică, cu respectarea principiului egalității între femei și bărbați. Un alt aspect ține de comunicarea mai eficientă dintre autorități și societatea civilă, în special cu segmentul reprezentat de minoritățile naționale/etnice. Totodată, prezentul Program va promova păstrarea și dezvoltarea identității lingvistice, etnice și culturale a minorităților naționale.

Ținta 10.3. Asigurarea de oportunități egale și reducerea inegalității rezultatelor, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.

15. Ca rezultat al implementării, prezentul Program va spori nivelul de cunoaștere a limbii române în rândul minorităților naționale, fapt ce va contribui la implicarea activă a societății civile în sesizarea organelor competente despre cazurile de instigare la ură interetnică și la prevenirea cazurilor de discriminare în diferite domenii ale vieții, în special pe criteriu de limbă.

16. Din punctul de vedere al cadrului legal, prezentul Program va contribui la perfecționarea acestuia în contextul politicii de integrare, în special cu privire la interzicerea instigării la ură. Elaborarea și aplicarea unor instrumente practice și eficiente de monitorizare și raportare a stereotipurilor negative și instigării la ură în spațiul mediatic vor reprezenta elementele importante ale acestuia.

Concordanța cu cadrul bugetar pe termen mediu

17. Din perspectiva finanțării, prezentul Program este corelat cu Cadrul bugetar pe termen mediu (în continuare – *CBTM*), estimându-se nevoile de finanțare pentru sectorul educațional, pe baza bugetului prevăzut, fiind propuse și sursele alternative de finanțare a sistemului de învățământ. Costul activităților preconizate este estimat în baza modelelor de simulare.

Concordanța cu prioritățile Guvernului și documentele de planificare și de politici publice

18. Prezentul document de politici transpune viziunea Programului de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune” în acțiuni de sporire a nivelului de cunoaștere a limbii române de către minoritățile etnice, de perfecționare a competențelor funcționarilor publici în lucrul cu comunitățile interetnice și de încurajare a comunicării dintre autorități și grupurile etnice minoritare, precum și de promovare a dialogului intercultural.

19. Adaptarea sistemelor de educație lingvistică a devenit o temă de interes major pe agenda Guvernului, aspect reflectat în proiectul Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”, *orientarea strategică 4.5*, care presupune crearea de medii prietenoase, sigure, sănătoase de instruire, astfel încât, până în anul 2030, vor fi create oportunități de instruire a elevilor și tinerilor de diferite etnii în spațiul economic și cultural al Republicii Moldova, inclusiv prin îmbunătățirea rezultatelor de studiere a limbii române de către elevii și tinerii alolingvi. *Orientarea strategică 4.7* din proiectul Strategiei prenotate, va asigura învățarea și educația adulților pentru calitatea vieții, astfel încât, până în anul 2030, să fie oferite oportunități de învățare formală, nonformală și informală pe tot parcursul vieții tuturor cetățenilor.

20. Prezentul document de politici operaționalizează obiectivele strategice de convergență asumate prin proiectul Programului de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” privind promovarea educației interculturale și multilingve la nivel de sistem, astfel încât, până în anul 2025, reprezentanții minorităților etnice să posede limba română și competențe interculturale/multilingve de integrare în spațiul cultural, economic al Republicii Moldova (*obiectivul specific 5.11*) și asigurarea educației elevilor, studenților și adulților privind reziliența la provocările globale și locale, astfel încât, până în anul 2025, cel puțin 60% din actanți să posede această competență (*obiectivul specific 5.12*).

21. Prezentul Program este elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării. Pentru elaborarea acestuia a fost creat un Grup de lucru

interinstituțional în cadrul ministerului, format din reprezentanții autorităților/instituțiilor de stat, ai societății civile, ai partenerilor de dezvoltare. De menționat că prezentul Program a fost consultat pe larg, în conformitate cu legislația în vigoare, cu Organele locale de specialitate în domeniul învățământului, autoritățile administrației publice locale, partenerii de dezvoltare.

22. Un suport considerabil în elaborarea prezentului Program a fost acordat de către Oficiul Înaltului Comisar OSCE pentru minoritățile naționale.

23. Implementarea prezentului Program va fi eficientă doar în cazul în care vor fi întreprinse măsuri concrete de incluziune a minorităților naționale, al implicării autorităților și instituțiilor de stat relevante, al asigurării unui nivel adecvat de monitorizare și finanțare.

II. SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROBLEMELE IDENTIFICATE

2.1. Context demografic

24. Limba oficială a statului este un factor esențial în evoluția comună a cetățeanului și a statului. Nivelul de dezvoltare și de competitivitate a cetățeanului, bunăstarea și calitatea vieții a acestuia, limba și cultura identifică contextul dezvoltării unei societăți civile active. Fiecare persoană cu reședință permanentă în Republica Moldova ar trebui să cunoască limba română și să o folosească în comunicare, în conformitate cu actele normative care specifică îndatoririle și drepturile cetățenilor.

25. Dezvoltarea politicii lingvistice în țară se bazează pe studiul situației lingvistice, care se desfășoară cu periodicitate și cuprinde anumite domenii de actualitate. Datele cercetării permit analiza dinamicii și tendințele de dezvoltare previzionate, ceea ce reprezintă o sursă importantă pentru elaborarea viitoarelor documente de planificare a politicii lingvistice.

26. Conform studiului realizat cu suportul Oficiului Înaltului Comisar OSCE pentru minorități naționale, elaborat de Centrul de Analiză și Investigații în Sociologie, Politologie și Psihologie „CIVIS” în anul 2021, au fost explorate multiple aspecte ale vieții sociale din cadrul diferitelor grupuri etnice din Moldova, modul în care funcționează societatea diversă din punctul de vedere etnic a Republicii Moldova și rolul statului în gestionarea acestei diversități.²

27. Situația lingvistică este influențată semnificativ de factori bine cunoscuți, precum numărul de vorbitori ai limbii respective, componența

²EtnobarometruMoldova2020https://mecc.gov.md/sites/default/files/_etnobarometru_moldova_2020_ro_0.pdf

etnodemografică a echipei lingvistice și tendințele migrației. Numărul de vorbitori ai limbii joacă un rol-cheie în asigurarea competitivității limbii. Componenta multiethnică a fost și este cauzată de procesele istorice prin care a trecut Republica Moldova de-a lungul secolelor (figura 1)

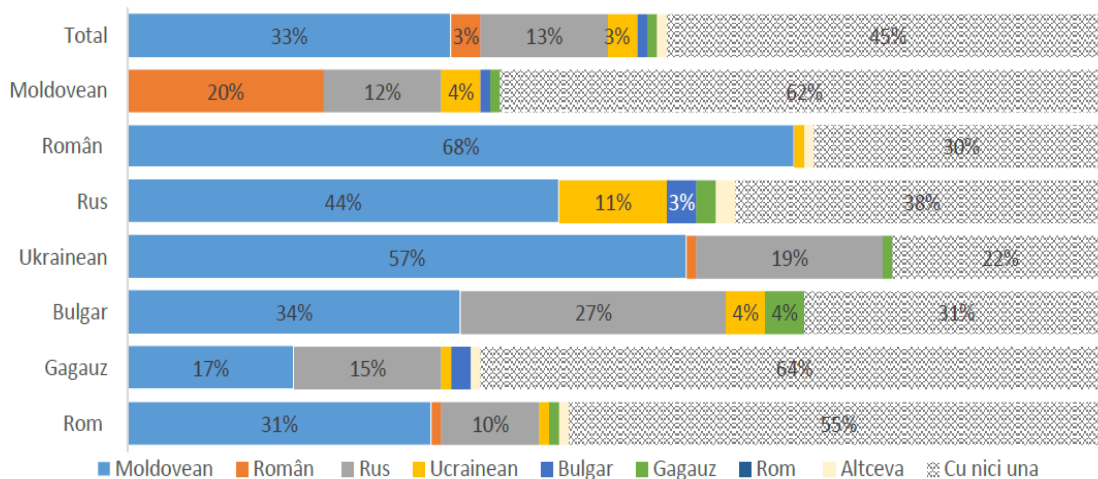


Fig. 1 Populația după naționalitate în Republica Moldova (2021)

28. Nu toți reprezentanții minorităților naționale (în special găgăuzii și bulgarii) consideră că este necesar pentru toți cetățenii să cunoască limba română. Cu toate acestea, există o deschidere aproape egală din partea tuturor grupurilor etnice pentru a studia în clase mixte. Studiul privind necesitatea studierii limbii române de către toți cetățenii Republicii Moldova demonstrează că peste 60% din respondenții reprezentanți ai minorităților naționale consideră că toți cetățenii trebuie să cunoască limba română (figura 2).

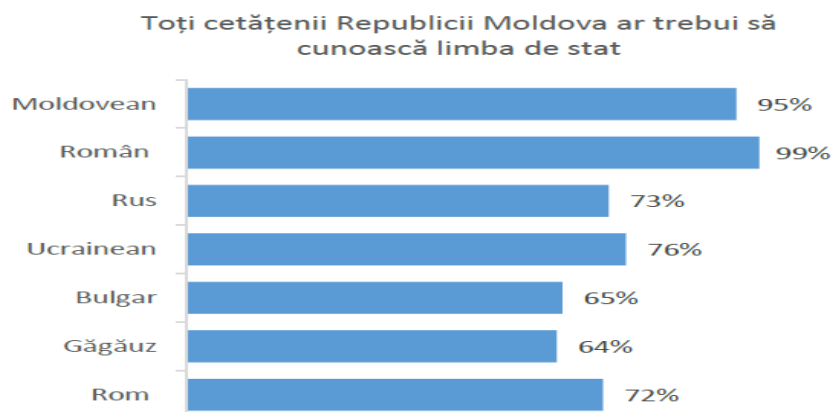


Fig. 2 Necesitatea cunoașterii limbii române

29. Nivelul de cunoaștere a limbii române este scăzut în rândul minorităților etnice, cu excepția grupului de romi, unde fiecare a doua persoană poate vorbi și înțelege bine limba română. Astfel, doar unu din patru ruși, ucraineni și bulgari vorbesc și înțeleg bine limba română, în timp ce proporția în grupul găgăuz este mult mai mică – una din zece persoane (figura 3). Fiecare al treilea rus, ucrainean și rom și fiecare al doilea bulgar și găgăuz practic deloc nu cunoaște limba română.

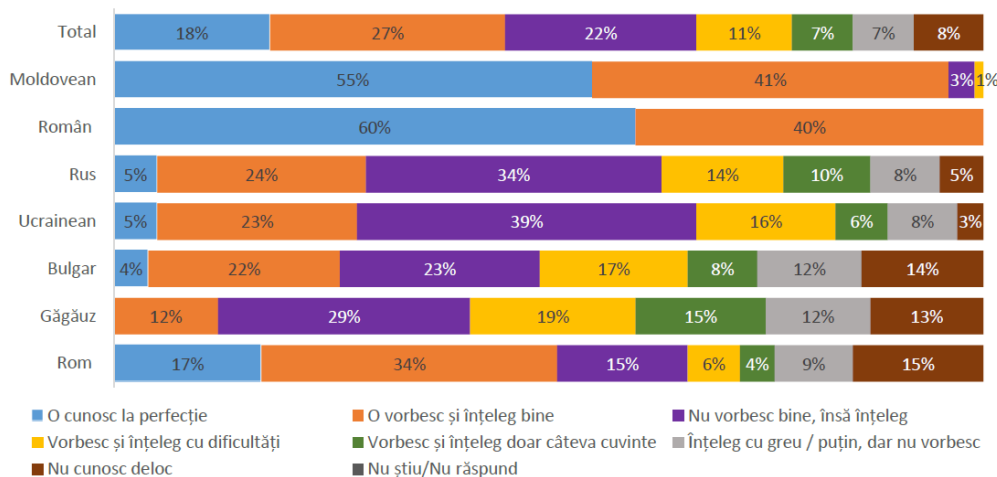


Fig. 3 Nivelul de cunoaștere a limbii române

30. O majoritate covârșitoare a populației, indiferent de etnie, consideră că principala problemă constă în lipsa dorinței de a dobândi competențe mai bune în limba română. Celelalte două motive principale sunt calitatea slabă a predării limbii române la nivelul școlii și prioritatea redusă acordată învățării limbii, justificată prin lipsa timpului. Cele trei motive sunt menționate atât din punctul de vedere al percepției celor care cunosc limba română, cât și din perspectiva personală a celor care nu cunosc limba română (figura 4 și 5).

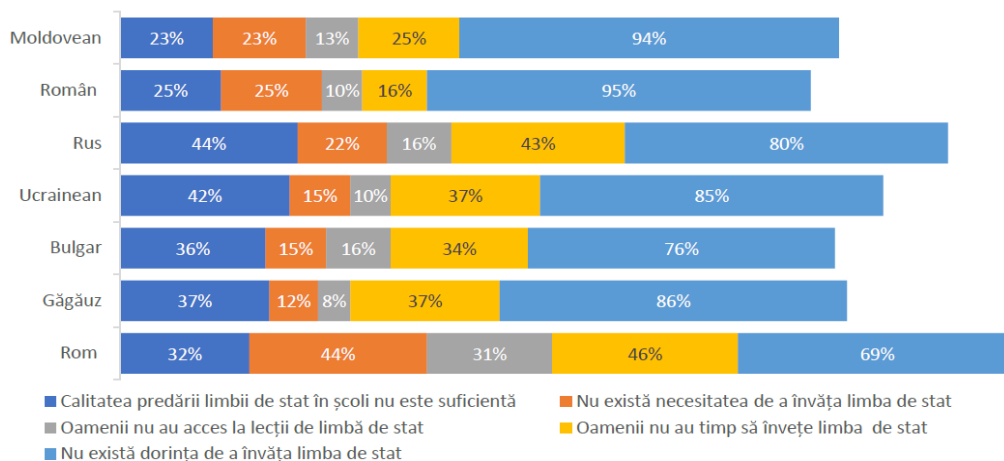


Fig. 4 Motive privind nivelul slab de cunoaștere a limbii române

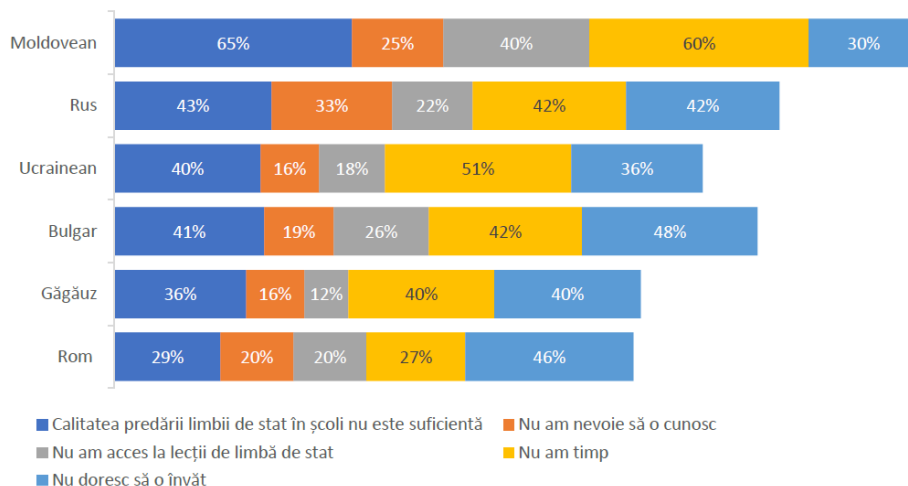


Fig. 5 Motive privind nivelul slab de cunoaștere a limbii române

31. Nivelul predisunerii de a învăța limba română este moderat. Doar patru din zece minorități etnice ar dori să o învețe și aceia, în mare parte, doar dacă lecțiile ar fi oferite gratuit (figura 6). O reticență mai mare de a învăța limba română se atestă în rândul grupurilor de ruși și ucraineni.

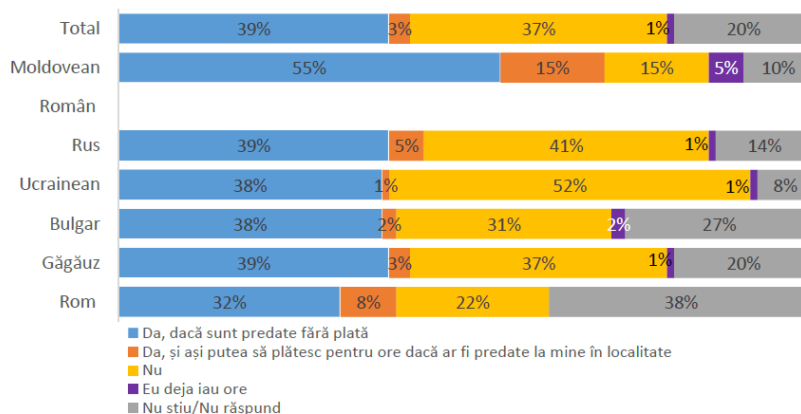


Fig. 6 Disponibilitatea de a învăța limba română

32. În linii generale, dorința de a învăța limba română corelează cu vârsta în rândul tuturor minorităților etnice: cu cât o persoană este mai tânără, cu atât este mai mare disponibilitatea de a urma cursuri de limbă română, cu mici excepții în rândul grupului de romi și ruși (figura 7).

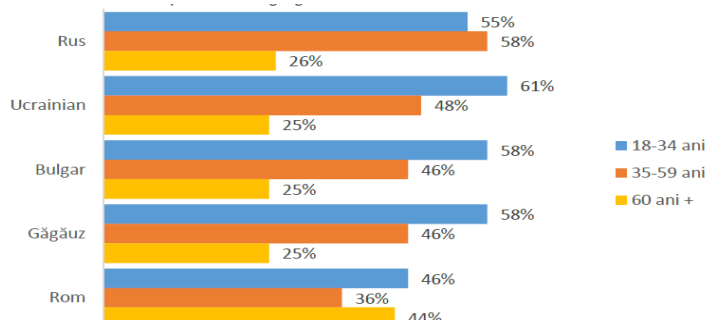


Fig. 7. Doriința de a lua lecții de română în funcție de grupa de vârstă

33. Potrivit studiului realizat, cunoașterea limbii române reprezintă un motiv important al discriminării în muncă și educație (figura 8 și 9).

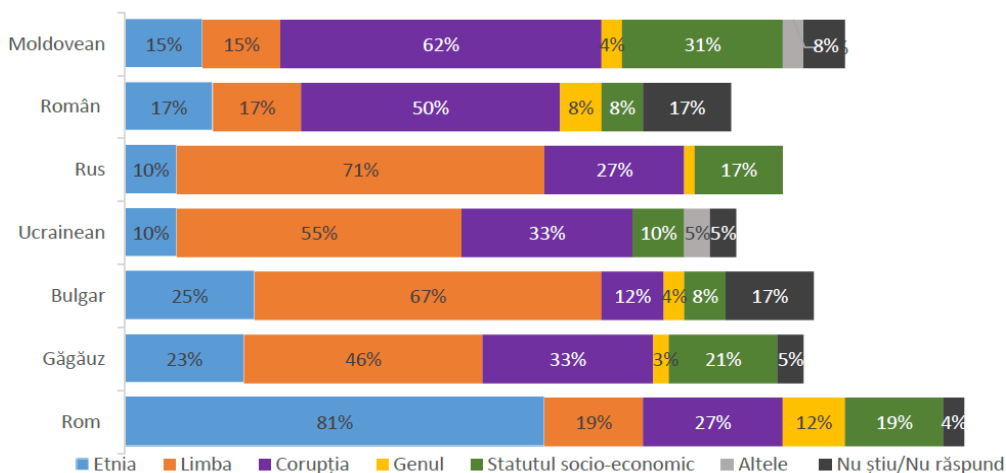


Fig. 8 Motivul pentru tratament inegal în educație

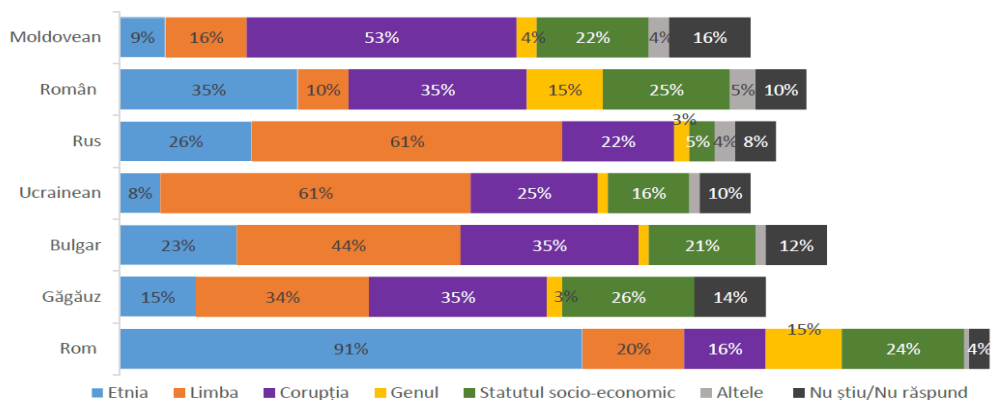


Fig. 9 Tratament inegal în procesul de angajare

34. Analiza situației în sectorul educației lingvistice, realizat cu suportul Oficiului Înalțului Comisar OSCE pentru minoritățile naționale, a scos în evidență șase mari provocări privind dezvoltarea acestui sector pe termen mediu și pe termen lung. În mare parte, aceste provocări sunt corelate cu dimensiunile sistemului de învățământ, care determină particularitățile demersului analitic în cadrul prezentului program. Acest demers analitic se va axa strict pe o abordare a problemelor din perspectiva ierarhizării acestora, stabilirii cauzelor și a consecințelor, identificării și formulării obiectivelor generale, specifice și a acțiunilor necesare pentru atingerea acestora³.

2.2. Context sectorial

2.2.1. Dimensiunea politicii lingvistice în educație corelată cu nevoile societății

35. Provocarea 1. *Ralierea insuficientă a politicii lingvistice la cerințele pieței muncii față de nivelul de cunoaștere a limbii oficiale a statului.*

Cauze:

- lipsa unui mecanism de punere în aplicare a modelelor de educație bilingvă/multilingvă în vederea dezvoltării competențelor bilingve/multilingve ale elevilor care studiază în școlile minorităților etnice, prevedere recunoscută și sprijinită prin art. 10 din Codul educației al Republicii Moldova;

- insuficiența de reglementări relevante privind punerea în aplicare a Planului-cadru de educație bilingvă/multilingvă și modul în care școlile ar putea să planifice repartizarea limbilor de predare a disciplinelor de studiu (criterii de aprobare);

- capacitățile limitate ale școlilor cu privire la modul de planificare și implementare a programelor de învățământ bilingve/multilingve care integrează învățarea limbii materne, a limbii române și a altor limbi. În consecință, școlile nu au suficientă capacitate de a planifica și a implementa astfel de programe în mod independent;

- lipsa unui sistem de certificare a competențelor lingvistice ale profesorilor, care să poată preda conform metodologiei CLIL (*Content and Language Integrated Learning, cf. Marsh & Marsland 1999/Învățarea integrată a conținutului și a limbii*), care se aplică pe larg în diferite țări;

- absența unor măsuri de sprijin al dezvoltării profesionale, de stimulare a practicilor inovatoare, de creștere a motivației de a promova modele educaționale bilingve sau multilingve propice contextelor socioeconomice;

- statutul neobligatoriu de studiu al limbii române în învățământul preșcolar;
- reglementarea insuficientă a raportului în utilizarea limbii oficiale și a altor limbi în spațiul public informațional.

³ https://mecc.gov.md/sites/default/files/studiu_dezvoltarea_politicilor_de_eml_ro.pdf

Consecințe: neglijarea politicii lingvistice a statului va deveni un impediment pentru participarea minorităților naționale la viața publică și incluziunea lor socială; va diminua rolul limbii române în societate.

2.2.2. Dimensiunea capitalului uman în sistemul de educație lingvistică

36. Provocarea 2: *insuficiența generalizată de cadre didactice calificate, bine pregătite (în special din rândul absolvenților cu profil pedagogic) și scăderea motivației de a profesa în domeniul educației lingvistice.*

Cauze:

- lipsa de cadre didactice și manageriale în filiera de educație lingvistică bilingvă/multilingvă. Numărul mare de cadre didactice cu competențe lingvistice în două sau trei limbi (limbă vorbită de minoritatea etnică, română și rusă) ar putea deveni o soluție eficientă din punctul de vedere al costurilor, având în vedere declinul constant al numărului de școli sau elevi și cadre didactice din sistemul educațional din Republica Moldova;
- lipsa unui sistem de formare a competențelor lingvistice de specialitate în limba română la profesorii care predau alte discipline școlare decât limba română;
- ponderea redusă a cadrelor didactice tinere în raport cu cele de vârstă prepensionară/ pensionară;
- lipsa unui mecanism care ar sprijini implementarea mai largă a modelelor de educație multilingvă.

Consecințe: calificarea insuficientă a profesorilor, nivelul scăzut de competențe didactico-lingvistice, motivația insuficientă și prestația joasă a cadrelor didactice, care influențează direct performanța însușirii limbii române la toate nivelurile sistemului de învățământ (general, profesional-tehnic, superior, învățarea pe tot parcursul vieții), pot provoca o criză profundă în asigurarea unei educații lingvistice de calitate.

2.2.3. Dimensiunea optimizării continue a procesului de predare-învățare-evaluare a limbii române de către minoritățile naționale

37. Provocarea 3: *corelarea insuficientă între conținutul educației în limba română și cerințele sociale specifice față de nivelul de competență lingvistică.*

Cauze:

- lipsa de date fiabile privind discrepanțele dintre conținutul învățământului și rezultatele finale ale studiilor (uneori materia este predată doar pentru examen sau fără respectarea programelor de studii și a standardelor educaționale, fiind ignorată necesitatea dezvoltării de competențe);
- inconsecvențe în Curriculum: Programul-cadru acordă prioritate lingvisticii textuale, înțelegerii limbii, vorbirii în public și scrierii, iar standardele

educaționale se concentrează pe înțelegerea adecvată a textelor. În același timp, programa de examen formulează una dintre cerințe: să se creeze texte de volumul și genul indicat, să se înțeleagă etapele procesului de scriere și să se folosească aceste cunoștințe în scris;

- lipsa unui mecanism de evaluare a calității mijloacelor didactice auxiliare (caiete de exerciții, seturi de exerciții sau sarcini, manuale etc.);

- insuficiența de instrumente/materiale pentru dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română (suporturi didactice audio cu opere sau fragmente literare, folclorice și dialectale pentru stiluri diferite de limbaj);

- lipsa unor cerințe/rigori față de programe bilingve/multilingve și a mecanismelor de stimulare integrate pentru difuzarea unor astfel de programe în școli care oferă programe de instruire în limbile minorităților.

Consecințe:

- programele de studii actuale, fiind foarte încărcate, nu au un impact profund, ci unul superficial asupra rezultatelor învățării;

- Curriculumul este prea voluminos și prea complex pentru ca să se raporteze la vârsta și interesele elevului, astfel există o disproporție între cerințe și materia de studiu propusă. În consecință, apar tot mai multe reacții de respingere: elevii nu mai citesc cărți, nu mai vor să învețe literatură;

- lucrările de la examenul de maturitate arată că din ce în ce mai puțini elevi sunt capabili să descifreze subiectul unui text, ideea principală sau să analizeze un text.

2.2.4. Dimensiunea dezvoltării limbii române în mediul digital și progresul în tehnologiile lingvistice

38. Provocarea 4: *lipsa unui document strategic de politici lingvistice de stat care să prevadă direcțiile de activitate, sarcinile și măsurile necesare pentru păstrarea identității lingvistice și culturale într-un mediu digital multilingv, ca o condiție-cheie pentru dezvoltarea unei societăți democratice, informaționale și a cunoașterii.*

Cauze:

- lipsa unui sistem de informare privind resursele lingvistice digitale deschise, fiabile, de înaltă calitate, reutilizabile, precum și alte seturi de date lingvistice digitale;

- nivelul redus de asigurare cu versiunile electronice ale manualelor și materialelor didactice însoțitoare;

- insuficiența unor programe de învățare la distanță în limba română pentru studenții cu grad de motivație și pregătire diferite, adică pentru grupuri cu interese diferite (cetățeni care locuiesc în străinătate, străini și copiii lor, dar și toți cei care doresc să-și îmbunătățească cunoștințele și abilitățile lingvistice).

Consecințe:

- asigurarea insuficientă a funcționalității limbii române în mediul digital;
- nivelul scăzut de competență a specialiștilor din domeniul tehnologiilor lingvistice și al lingvisticii computaționale;
- utilizarea insuficientă a oportunităților oferite de tehnologia informației în cadrul lecțiilor de limbă română.

2.2.5. Dimensiunea educației nonformale a elevilor, a tinerilor și a adulților

39. Provocarea 5: *insuficiența, ineficiența și calitatea joasă a procesului de învățare și educație a adulților, integrarea redusă a educației nonformale și informale în învățământul formal.*

Cauze:

- lipsa unui curriculum la limba română pentru adulții care învață limba oficială a statului;
- inexistența unui mecanism clar de reglementare a funcționalității limbii române în relațiile de muncă;
- studii insuficiente care să descrie utilizarea limbii în spațiul public, precum și nevoile și interesele cetățenilor;
- lipsa unui serviciu de consiliere lingvistică pentru publicul larg;
- posibilități reduse de învățare a limbii române de către persoanele defavorizate.

Consecințe:

- motivația scăzută a adulților pentru formarea continuă generală și profesională;
- disfuncționalitatea sistemului de educație nonformală a adulților.

2.2.6. Dimensiunea participării civice și a conexiunii cu factorii educaționali

40. Provocarea 6: *dezvoltarea insuficientă a acțiunilor proactive în managementul lingvistic și comunicarea cu publicul.*

Cauze:

- managementul educației lingvistice promovat insuficient;
- mecanisme ineficiente de responsabilizare a societății privind calitatea educației multilingve;

- programe reduse de cooperare cu partenerii educaționali atât la nivel național, cât și la cel internațional;
- inexistența unei platforme de cooperare cu oamenii de știință din diasporă pentru realizarea de activități comune de dezvoltare și extindere a oportunităților de cooperare pe dimensiunea educației lingvistice a minorităților naționale.

Consecințe:

- statutul subminat al educației lingvistice în societate, nivelul scăzut de credibilitate;
- implicarea insuficientă a comunității;
- reticența școlilor față de implicarea părinților și a comunității în promovarea identității naționale.

2.3. Analiza SWOT

41. În vederea evaluării politicii de studiere și promovare a limbii române, formulată în prezentul Program, a fost efectuată analiza punctelor forte și slabe, a oportunităților și a amenințărilor (în continuare – *SWOT*) (tabelul 1), ținând cont de obiectivul formulat, direcțiile de acțiune, precum și de gradul în care măsurile planificate vor contribui la soluționarea problemelor și provocărilor identificate odată cu finalizarea implementării prezentului Program).

Tabelul 1

Puncte forte	Puncte slabe
<p>1. Sarcinile și măsurile preconizate în cadrul direcțiilor de acțiune acoperă aspectele principale ale politicii lingvistice naționale, care vizează participarea publicului, formarea opiniei publice și consolidarea limbii și culturii române.</p> <p>2. Politica lingvistică de stat prevede măsuri pentru însușirea limbii române de către grupurile-țintă speciale.</p> <p>3. În domeniul educației se aplică măsuri complexe (elaborarea de materiale didactice și metodologice, promovarea competenței profesionale a cadrelor didactice, formarea continuă), care vizează, în general, îmbunătățirea abilităților de vorbire în limba română ale copiilor, elevilor, tinerilor și adulților.</p>	<p>1. Indiferența și inerția socială a cetățenilor aolingvi ai Republicii Moldova, de cele mai multe ori, reprezintă cele mai mari impedimente ale procesului de învățare a limbii române de către alogeni.</p> <p>2. Integrarea europeană este privită drept o activitate a guvernării și mai puțin a fiecărui cetățean, indiferent de naționalitate.</p> <p>3. Spațiul lingvistic din Republica Moldova este marcat de amprente istorice grave, cea mai serioasă fiind „moștenirea” limbii ruse în actele oficiale și în comunicarea interumană.</p> <p>4. În unele instituții, studiul limbii române și promovarea valorilor integrate în ea sunt limitate sau privite ca activități mai puțin importante.</p>

<p>4. Se acordă o atenție deosebită promovării limbii române în diasporă, îmbunătățirii competențelor lingvistice ale profesorilor din diasporă, dezvoltării mijloacelor didactice pentru învățământul la distanță, promovării unei atitudini pozitive în societate față de cunoașterea limbii oficiale a statului.</p> <p>5. Procesul de integrare europeană a Republicii Moldova a stimulat studiul limbii române, ca o necesitate obiectivă a procesului de integrare.</p> <p>6. În prezent, metodologia de studiere a limbilor străine este foarte dezvoltată, fapt care favorizează preluarea strategiilor didactice în procesul de studiere a limbii române de către alogeni.</p> <p>7. Teritoriul Republicii Moldova nu este foarte vast și acest fapt permite monitorizarea procesului de implementare a politicilor de stat în domeniul promovării limbii române în rândul persoanelor alogene.</p> <p>8. Situația sociopolitică din Republica Moldova este favorabilă redimensionării și relansării procesului de studiere a limbii române de către alogeni.</p>	<p>5. Cel mai slab punct în procesul de studiu al limbii române este atenția insuficientă acordată mediului comunicațional în instituțiile preșcolare, fapt care conduce la atitudinea ulterioară refractară a elevului alogen față de cunoașterea limbii oficiale a țării în care locuiește.</p> <p>6. Procesul de promovare a limbii române în rândul cetățenilor alogeni ar trebui să fie considerat unul prioritar și să i se asigure continuitate, indiferent de fluctuațiile politicului.</p> <p>7. Având în vedere legăturile strânse dintre politica lingvistică națională și alte politici publice, cum ar fi afacerile interne, integrarea, cultura ș.a., există o suprapunere între măsurile planificate în documentele relevante de politici.</p> <p>8. În contextul tendinței la scară națională de îmbătrânire a cadrelor didactice din învățământul general, nu sunt prevăzute măsuri pentru a atrage profesori tineri și talentați de limba română.</p> <p>9. Lipsa de transparență în aplicarea diverselor mecanisme de promovare a limbii române de către diferite segmente ale societății.</p>
Oportunități	Amenințări/temeri
<p>1. Posibilitatea de a acumula și a rezuma, în sistemele informaționale existente și alte baze de date, informații despre resursele umane implicate în dezvoltarea limbii române și de a structura și a analiza contextul politicii lingvistice de stat.</p> <p>2. Posibilitatea de a identifica instituțiile care sunt direct sau indirect implicate în predarea limbii române pentru diferite grupuri ale societății (instituții de stat, instituții private, administrații locale, organizații nonguvernamentale etc.) și, în consecință, în acordarea de acces public centralizat la informații privind oportunitățile de învățare a limbii de stat.</p>	<p>1. Factorii externi și interni intensifică mișcarea naturală a populației - imigrație și emigrație. Ca urmare, finanțarea prevăzută pentru implementarea politicii lingvistice este insuficientă.</p> <p>2. Societatea manifestă un comportament pasiv față de implementarea politicii lingvistice de stat atât la nivel individual, cât și la nivelul grupurilor societății.</p>

<p>3. Înființarea unui directoriu unic pentru persoanele interesate de a studia limba și cultura română, asigurându-se astfel ca toate informațiile necesare să poată fi stocate într-un singur loc.</p> <p>4. Posibilitatea de a implica autoritățile locale în implementarea măsurilor menite să asigure învățarea limbii române și cunoașterea culturii naționale de către persoanele nonnative care locuiesc în unitățile administrative respective.</p> <p>5. Implementarea accesului de la distanță la materialele digitale de învățare a limbii române, la site-uri și platforme interactive, precum și la oportunitățile oferite de resursele educaționale deschise, care ar permite tuturor celor interesați să obțină informații și să învețe corespunzător propriilor nevoi educaționale.</p> <p>6. Schimbarea, pornind de la ciclul preșcolar, a atitudinii conaționalilor față de limba oficială a statului în care locuiesc: atitudinea față de limba română trebuie cultivată din fragedă copilărie.</p>	<p>3. Procesul în creștere al globalizării și spațiul informațional continuă să aibă un impact negativ asupra utilizării limbii române.</p> <p>4. Punctele slabe ale sistemului de învățământ afectează negativ starea generală de predare a limbii române.</p> <p>5. În contextul îmbătrânirii personalului didactic, salariile nu constituie o motivație suficientă pentru atragerea profesorilor tineri de limbă română în sistemul de învățământ de toate nivelurile.</p>
---	---

III. SCOPUL PROGRAMULUI

42. Scopul strategic al prezentului Program este de a oferi oportunități reprezentanților minorităților naționale din Republica Moldova de a-și dezvolta, de la cea mai fragedă vârstă și pe tot parcursul vieții, competențe lingvistice necesare pentru a-și valorifica potențialul intelectual atât în domenii de interes personal, profesional, cât și social, în vederea adaptării cât mai facile la imperatiile timpului, în special la cele ce țin de dezvoltarea durabilă. Prezentul Program va asigura continuitatea Programului național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu instruire în limbile minorităților naționale (2016-2020), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 904/2015. În continuare, prezentul Program va trasa direcțiile prioritare și acțiunile de soluționare a problemelor din sistemul educațional privind integrarea sociolingvistică multiaspectuală a minorităților naționale în viața socială a statului prin asigurarea, respectarea și garantarea drepturilor lor.

43. Viziunea generală a prezentului Program constă în realizarea unui scop tridimensional:

- 1) asigurarea sustenabilității limbii române și utilizarea acesteia în toate domeniile de activitate ale societății;
- 2) promovarea și dezvoltarea resurselor lingvistice digitalizate;
- 3) sporirea responsabilității individuale pentru cunoașterea și utilizarea limbii române.

44. Limba oficială a statului este o resursă esențială pentru dezvoltarea comună a individului și a statului. Obiectivele politicii lingvistice de stat, în contextul dezvoltării statului, sunt legate de dezvoltarea și competitivitatea individului, asigurarea bunăstării și calității vieții cetățeanului, precum și de sustenabilitatea limbii și a culturii naționale. Conform art.11 pct.2 din Codul educației al Republicii Moldova, educația urmărește formarea competenței-cheie de comunicare în limba română.

45. Statul asigură protecția și dezvoltarea limbii române, sustenabilitatea și existența acesteia ca valoare națională.

IV. OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE ALE PROGRAMULUI

46. OBIECTIVUL GENERAL 1. Racordarea cadrului normativ în vederea alinierii educației lingvistice la nevoile minorităților naționale din Republica Moldova

Obiectivul specific 1.1. Îmbunătățirea procesului de predare-învățare a limbii române pentru minoritățile naționale/etnice din Republica Moldova, prin dezvoltarea cadrului normativ, astfel încât, până în anul 2025, să se alinieze la standardele internaționale.

Obiectivul specific 1.2. Asigurarea didactică a procesului de învățare a limbii române în instituțiile de educație timpurie, astfel încât, până în 2025, toate instituțiile cu program în limbile minorităților naționale să fie dotate cu materiale necesare pentru toate vârstele.

47. OBIECTIVUL GENERAL 2. Asigurarea accesului la educație lingvistică de calitate pentru toți prin incluziune echitabilă în învățământul general, precum și pe tot parcursul vieții

Obiectivul specific 2.1. Optimizarea procesului de predare-învățare-evaluare la disciplina Limba și literatura română în instituțiile de învățământ general (ciclul primar, ciclul gimnazial și ciclul liceal) prin ralierea documentelor curriculare, astfel încât, până în anul 2025, să se sincronizeze cu instrumentele de politici lingvistice europene.

Obiectivul specific 2.2. Asigurarea procesului educațional cu manuale și auxiliare didactice în corespundere cu ediția 2019 a Curriculumului Național, astfel încât, până în anul 2025, cel puțin 90% dintre educabili să beneficieze de pachetul curricular.

48. OBIECTIVUL GENERAL 3. Integrarea sociolingvistică și profesională a elevilor și a studenților alolingvi prin studierea graduală a unor discipline de studiu în limba română

Obiectivul specific 3.1. Dezvoltarea resurselor umane în domeniul predării disciplinelor nonlingvistice în limba română prin aplicarea metodologiei CLIL/metodologiei educației multilingve, astfel încât, până în anul 2025, rata de participare la stagiile de formare continuă ale cadrelor didactice și manageriale să crească cu 60%.

Obiectivul specific 3.2. Consolidarea, până în anul 2025, a cadrului normativ în vederea integrării sociolingvistice și profesionale a elevilor, a studenților alolingvi, inclusiv a copiilor refugiaților din Ucraina, a celor cu nevoi speciale, din familii vulnerabile, în situații de risc și/sau cu comportament deviant.

Obiectivul specific 3.3. Modernizarea procesului de predare-învățare-evaluare prin susținerea și promovarea învățământului bilingv/multilingv, astfel încât, până în anul 2025, în cel puțin 50% din instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale să fie aplicate modelele de educație multilingvă.

49. OBIECTIVUL GENERAL 4. Eficientizarea procesului de utilizare a tehnologiilor digitale în vederea asigurării calității și sustenabilității educației lingvistice

Obiectivul specific 4.1. Creșterea cu cel puțin 10% anual a competențelor profesionale și de cunoaștere a limbii române de către cadrele didactice din instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale prin integrarea tehnologiilor digitale.

Obiectivul specific 4.2. Asigurarea sustenabilității învățării limbii române în mediul digital, astfel încât, până în anul 2025, rata de îmbunătățire a accesului la educația lingvistică să crească cu cel puțin 50%.

50. OBIECTIVUL GENERAL 5. Elaborarea unui sistem permanent de învățare a limbii române pe tot parcursul vieții pentru cetățenii alolingvi, bazat pe nevoile individului și pe perspectivele de dezvoltare a societății în cadrul învățământului formal, nonformal și informal

Obiectivul specific 5.1. Crearea, până în anul 2025, de medii lingvistice motivaționale pentru învățarea limbii române de către adulți din diverse domenii de activitate în cadrul învățării pe tot parcursul vieții.

Obiectivul specific 5.2. Extinderea mediului lingvistic de comunicare în limba română prin intermediul activităților informale și nonformale, astfel încât, până în anul 2025, cel puțin 50% dintre actanții educaționali să posede competențe de comunicare în limba română.

51. OBIECTIVUL GENERAL 6. Consolidarea cooperării între instituțiile de stat, organizațiile publice și sectorul privat, în vederea îmbunătățirii competențelor lingvistice în conformitate cu nevoile societății

Obiectivul specific 6.1. Intensificarea parteneriatelor, până în anul 2025, între actanții educaționali, autoritățile locale, mass-media ș.a., astfel încât să sporească cu cel puțin 30% calitatea învățării limbii române în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale.

Obiectivul specific 6.2. Extinderea oportunităților de cooperare și comunicare între vorbitorii nativi de limbă română și reprezentanții minorităților naționale, astfel încât, până în anul 2025, numărul de activități comune să crească cu cel puțin 40%.

52. Trasarea obiectivelor generale din prezentul Program a urmat integrarea principiului „nimeni să nu fie lăsat în urmă”, având drept scop reducerea marginalizării sociale a grupurilor vulnerabile.

Astfel, au fost respectate următoarele principii de bază:

- 1) respectarea dreptului omului;
- 2) asigurarea egalității de gen;
- 3) solidaritatea și echitatea socială;
- 4) asigurarea culturii păcii și nonviolentei;
- 5) conservarea și transmiterea valorilor culturii minorităților naționale;
- 6) asigurarea durabilității și a continuității acțiunilor.

53. În Program a fost respectat criteriul convergenței, ceea ce presupune respectarea dreptului economic, social și politic al minorităților naționale.

V. IMPACTUL PE TERMEN LUNG AL IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI

54. În urma implementării prezentului Program va spori nivelul de cunoaștere a limbii române de către reprezentanții minorităților naționale, prin îmbunătățirea accesului acestora la educație lingvistică de calitate, care să le ofere oportunități de educație incluzivă pentru toți, inclusiv pentru copiii refugiaților din Ucraina, care să le asigure accesarea în învățământul general, profesional tehnic, superior, precum și tranziția la piața muncii. Odată cu asigurarea egalității de șanse pentru toți copiii și tinerii, indiferent de statut social, sex, religie, etnie sau capacități psihomotorii, la educație lingvistică de calitate va crește nivelul de implicare în procesele sociale, politice, precum și profesionale, fapt ce va favoriza dezvoltarea atitudinilor de a gestiona în mod responsabil schimbările constante în societate și economie.

55. Astfel, până în 2025, implementarea prezentului Program va contribui la:

- 1) dezvoltarea cadrului legal, normativ și de politici lingvistice privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale;
- 2) sporirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu predare în limbile minorităților naționale/instituțiile de învățământ superior/învățarea pe tot parcursul vieții/diaspora;
- 3) asigurarea didactică a procesului de predare-învățare-evaluare a limbii române în instituțiile de învățământ general cu predare în limbile minorităților naționale/instituțiile de învățământ superior;
- 4) implementarea unor modele de predare a unor discipline școlare nonlingvistice/unități de curs de specialitate în limba română;
- 5) pregătirea de resurse umane în domeniul predării disciplinelor nonlingvistice în limba română;
- 6) alinierea demersului lingvistic la educația bilingvă/multilingvă atât în școlile minorităților etnice, cât și în cadrul învățării pe tot parcursul vieții;
- 7) asigurarea condițiilor necesare pentru toate categoriile de populație (copii/elevi/studenți/adulți, în special a celor din familii vulnerabile, în situații de risc și/sau a celor cu comportament deviant și a celor cu nevoi speciale), care să conducă la rezultate relevante și eficiente ale învățării limbii române de către minoritățile naționale;
- 8) creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care au dobândit competențe lingvistice în limba română, relevante pentru angajare în câmpul muncii;
- 9) accesul egal al persoanelor alolingve la toate nivelurile de învățământ și formare profesională;
- 10) sporirea calității sistemului de formare inițială și continuă a cadrelor didactice, creșterea atractivității carierei didactice și a autorității cadrului didactic, fapt care va contribui la asigurarea sistemului de învățământ cu numărul necesar de cadre didactice și de alți specialiști de calitate prin restructurarea sistemului de formare profesională inițială și continuă;
- 11) dezvoltarea unui sistem sinergic de integrare a noilor tehnologii informaționale, comunicaționale și didactice, fapt care va asigura un nivel înalt de învățare a limbii române;
- 12) conexiunea și interconexiunea cu piața muncii și comunitatea, ca o condiție de eficientizare a politicii lingvistice;
- 13) crearea unui mediu favorabil de învățare a limbii române, care să asigure dezvoltarea competențelor de comunicare în limba oficială a statului, în raport cu potențialul, oportunitățile și interesele proprii;
- 14) constituirea și dezvoltarea unui demers de educație nonformală a copiilor, a elevilor, a tinerilor și a adulților ca o formă de realizare a educației pe parcursul întregii vieți;
- 15) promovarea unei educații lingvistice de calitate și responsabilizarea societății, comunității, familiei privind necesitatea cunoașterii limbii române;

16) promovarea unei politici echilibrate de educație bilingvă/multilingvă și crearea de condiții de integrare a minorităților conlocuitoare în societatea moldovenească.

VI. COSTURI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR GENERALE ȘI A OBIECTIVELOR SPECIFICE

56. Prezentul Program corespunde Cadrului bugetar pe termen mediu, Programului „Educația” și, respectiv, subprogramului 8813 „Servicii generale în educație”.

57. Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezentul Program se va efectua pe principii de sinergie și complementaritate, din contul și în limitele mijloacelor aprobate anual în bugetul public național și ale celor atrase, inclusiv de la partenerii de dezvoltare ș.a. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea prezentului Program este efectuată în baza priorităților strategice și a acțiunilor identificate și formulate în Planul de acțiuni.

58. Bugetul pentru realizarea prezentului Program, proiectat în Cadrul bugetar pe termen mediu pe anii 2023-2025, este reflectat în tabelul 2.

Tabelul 2

Estimarea costurilor din bugetul de stat pentru implementarea *Programului*, mii lei

Obiectiv specific	2023	2024	2025	Total
1.1	170	0	0	170
1.2	540	440	340	1.320,0
2.1	100	0	0	100
2.2	50	565	250	865,0
3.1	285	425	485	1.195,0
3.2	20	60	0	80
3.3	80	50	50	180
4.1	905	625	1.375	2.905,0
4.2	450	250	0	700,0
5.1	250	360	230	840
5.2	7.050	7.150	7.145	21.345,00
6.1	25	25	50	100
6.2	75	50	75	200
Total	10.000,0	10.000,0	10.000,0	30.000,0

Tabelul 3

Estimarea costurilor totale pentru implementarea Programului, mii lei

Acțiunile bugetate	2023	2024	2025	Programul bugetar
<i>Programul național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025</i>	10.000,0	10.000,0	10.000,0	Programul „Educația”, subprogramul 8813 Servicii generale în educație
Total:	30.000,0			

59. Costul total al prezentului Program este de 30.000,0 mii lei de la bugetul de stat. De asemenea, costurile acestuia vor fi luate în considerare la elaborarea și modificarea CBTM-ului, care constituie principalul document de planificare financiară pentru următorii ani.

Ministerul Educației și Cercetării este în căutarea și altor parteneri de dezvoltare care să contribuie la realizarea anumitor acțiuni de incluziune și îmbunătățire a nivelului de cunoaștere a limbii române de către minoritățile naționale.

VII. RISCURI ȘI MĂSURI DE PREVENIRE ȘI DIMINUARE A ACESTORA

60. În tabelul 5 sunt sistematizate riscurile în implementarea prezentului Program.

Tabelul 5

Riscul anticipat	Impact (scăzut, mediu, înalt)	Probabilitate (joasă, medie, înaltă)	Măsuri de diminuare/ înlăturare a riscurilor
1. Riscul politic: instabilitatea politică și politizarea excesivă a domeniului poate crea obstacole în procesul de implementare a Programului	Mediu	Joasă	Prioritizarea subiectelor legate de consolidarea învățării limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, în documentele de planificare și politici publice ale Guvernului. De exemplu: Programul de activitate al Guvernului „Moldova vremurilor bune”, Planul de acțiuni al

			Guvernului pentru anii 2021-2022
2. Riscul financiar: neacoperirea financiară a acțiunilor din Planul de acțiuni	Înalt	Medie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planificarea acțiunilor în CBTM. 2. Atragerea asistenței externe de la partenerii de dezvoltare. 3. Atragerea resurselor alternative (administrația publică locală, resurse proprii ale organizațiilor etnoculturale etc.)
3. Riscul statistic: lipsa de date statistice separate suficiente pentru analiza obiectivă a situației	Mediu	Medie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Îmbunătățirea sistemului de colectare și analiză a datelor statistice/administrative separate. 2. Asigurarea accesului la datele oficiale publice. 3. Identificarea tuturor surselor posibile de date statistice, rapoartelor, analizelor, studiilor, sondajelor etc. privind relațiile interetnice
4. Riscul economic: criza economică legată de pandemia COVID-19 și situația socială și politică din zonă poate afecta implementarea prezentului Program	Mediu	Medie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Implementarea Planului de <i>acțiuni</i> al Programului în cooperare cu organizațiile societății civile și partenerii de dezvoltare. 2. Prioritizarea subiectului de către Guvern
5. Riscul comunicațional: conștientizarea scăzută de către minoritățile naționale și organizațiile societății civile, în special la nivel regional și local, a necesității învățării limbii române, inclusiv de către populația adultă	Mediu	Medie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Implementarea Planului de acțiuni al Programului în cooperare cu organizațiile societății civile. 2. Desfășurarea regulată de către autoritățile publice centrale și locale a unor campanii de sensibilizare, pentru a explica publicului larg, minorităților naționale, mass-mediei importanța învățării limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă. 3. Menținerea comunicării continue, transparente și eficiente cu organizațiile societății civile, în vederea unei mai bune integrări a minorităților naționale în viața societății și a asigurării caracterului incluziv al procesului decizional

6. Riscul percepțiilor subiective: influența opiniilor și a experiențelor personale ale indivizilor asupra procesului de luare și de implementare a deciziilor legate de învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă	Mediu	Joasă	Elaborarea unui Program bazat pe principii participative și transparente, în cadrul unui Grup de lucru interinstituțional, care să includă reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, ai societății civile, ai domeniului academic, ai organizațiilor etnoculturale ș.a.
--	-------	-------	--

61. În acest context, Guvernul și Ministerul Educației și Cercetării vor întreprinde toate măsurile și eforturile necesare privind crearea unor condiții optime de implementare a prezentului Program și de reducere a riscurilor respective.

VIII. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE DE IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI

62. Program va fi aprobat și asumat de către Guvern. Responsabilitatea primară pentru implementarea acestuia îi revine Ministerului Educației și Cercetării, precum și Ministerului Economiei, Ministerului Finanțelor, ministerelor care au în subordine instituții de învățământ, direcțiilor raionale/municipale de învățământ, administrației publice locale, instituțiilor de învățământ, precum și comunității, familiei.

IX. PROCEDURI DE RAPORTARE A IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI

63. Prezentul Program va fi monitorizat și evaluat de către Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu Agenția Relații Interetnice, Consiliul pentru Prevenirea Discriminării și Asigurării Egalității și Grupul de lucru interinstituțional, responsabil de coordonarea, monitorizarea și asigurarea abordării sinergice în implementarea prezentului Program. Grupul de lucru interinstituțional se va reuni în ședințe de lucru de cel puțin două ori pe an.

64. Activitățile de monitorizare vor avea un caracter sistematic și vor include următoarele componente:

- 1) monitorizarea procesului de implementare a activităților prevăzute în Planul de acțiuni, în baza indicatorilor prezentului Program;
- 2) caracterul executării (anual, permanent);
- 3) implicarea responsabililor în executarea activităților prevăzute;
- 4) costurile/cheltuielile suportate;
- 5) termenele de implementare.

65. Monitorizarea va constitui un proces continuu de evaluare în baza indicatorilor și a rezultatelor obținute în cazul fiecărei acțiuni, prevăzute în prezentul Program. Procesul de monitorizare va fi efectuat prin colectarea, prelucrarea și analiza datelor, identificarea erorilor sau a efectelor neprevăzute. Datele statistice și administrative vor fi colectate, după caz, atât prin utilizarea datelor oferite de autoritățile administrației publice centrale responsabile de politica sectorială, autoritățile administrației publice locale, cât și prin sondaje efectuate de către instituțiile specializate.

66. În urma monitorizării implementării prezentului Program, Ministerul Educației și Cercetării va elabora Raportul anual de progres și îl va prezenta Guvernului. Pentru realizarea rapoartelor se va elabora Matricea de monitorizare în vederea urmăririi gradului de implementare a acțiunilor din Planul de acțiuni al Programului pentru anul de referință. Fiecare autoritate indicată în Planul de acțiuni va prezenta Ministerului Educației și Cercetării anual, până la 1 martie, un raport detaliat privind progresul implementării în anul precedent, care va reflecta acțiunile și indicatorii pentru care este responsabilă. Rapoartele vor include partea descriptiv-analitică care va înregistra progresele obținute, obstacolele în calea implementării și informațiile sub formă de tabel privind realizarea Planului de acțiuni.

67. Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova va coordona toate acțiunile prevăzute în prezentul Program pe termen scurt și mediu. Monitorizarea implementării se va face continuu prin elaborarea rapoartelor anuale, care vor fi parte a Raportului anual de activitate a Ministerului. În aceste rapoarte se va analiza în ce măsură sunt detaliate, planificate și îndeplinite acțiunile prioritare prevăzute în prezentul Program. La finalul implementării Programului, Ministerul Educației și Cercetării va elabora un raport amplu în baza următoarelor criterii:

- 1) relevanța documentului de politici publice și a măsurilor incluse pentru țară;
- 2) gradul de realizare a obiectivelor (efectivitatea);
- 3) modul de utilizare a mijloacelor bugetare alocate (eficiența);
- 4) capacitatea de a produce efecte de durată (durabilitatea);
- 5) impactul documentului de politici publice, estimat în cadrul evaluării finale.

68. La finalul implementării prezentului Program vor fi organizate, de asemenea, sondaje sociologice privind calitatea implementării acestuia.

69. Pentru a asigura o abordare participativă și un proces obiectiv și comprehensiv de implementare, evaluarea finală va implica autoritățile

administrației publice centrale și locale, precum și organizațiile societății civile, mediul academic, partenerii de dezvoltare etc.

70. În scopul asigurării transparenței proceselor de implementare a prezentului Program, rapoartele anuale de monitorizare, precum și raportul final de evaluare vor fi publicate pe pagina oficială a Ministerului Educației și Cercetării.

PLANUL DE ACȚIUNI
pentru implementarea Programul național privind învățarea limbii române
de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025

Nr. crt.	Direcția de acțiune	Indicatori de rezultat/Indicator de produs și eficiență	Costuri (mii lei)			Costuri de implementare (mii lei)	Sursa de finanțare	Termenul de realizare	Autorități și instituții responsabile	Parteneri
			2023	2024	2025					
OBIECTIVUL GENERAL 1. Racordarea cadrului normativ în vederea alinierii educației lingvistice la nevoile minorităților naționale din Republica Moldova										
Obiectivul specific 1.1. <i>Îmbunătățirea procesului de predare-învățare a limbii române pentru minoritățile naționale/etnice din Republica Moldova, prin dezvoltarea cadrului normativ, astfel încât, până în anul 2025, să se alinieze la standardele internaționale.</i>										
Indicatori de impact 1.1 <ul style="list-style-type: none"> ▪ Documente elaborate și aprobate Valoarea de bază (2016-2020): 44,6% Ținta (2023-2025): 95%										
1.	1.1.1. Elaborarea conceptului de educație multilingvă pentru sistemul de învățământ din Republica Moldova	Concept elaborat și aprobat Valoarea de bază: 0 Ținta: 1	50			50	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul II, 2023	Ministerul Educației și Cercetării Agenția Relații Interetnice	Organul local de specialitate în domeniul învățământului Organizațiile nonguvernamentale
2.	1.1.2. Elaborarea/ dezvoltarea modelelor de Plan-cadru în instituțiile de educație timpurie, învățământ primar, gimnazial și liceal cu instruire în limbile minorităților naționale, în concordanță cu conceptul de educație multilingvă	Modele de Plan-cadru elaborate Valoarea de bază: 0 Ținta: 1	20			20	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2023	Ministerul Educației și Cercetării	Organul local de specialitate în domeniul învățământului Autoritățile publice locale

3.	1.1.3. Elaborarea Curriculumului la Limba Română și a Ghidului de implementare a Curriculumului la Limba Română pentru populația adultă, din rândul minorităților naționale	Document aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum Valoarea de bază: 0 Ținta: 1	100			100	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul II, 2023	Ministerul Educației și Cercetării Agenția Relații Interetnice	Instituțiile de învățământ superior și învățământ profesional tehnic Parteneri de dezvoltare
<p>Obiectivul specific 1.2. Asigurarea didactică a procesului de învățare a limbii române în instituțiile de educație timpurie, astfel încât, până în 2025, toate instituțiile cu program în limbile minorităților naționale să fie dotate cu materiale necesare pentru toate vârstele.</p> <p>Indicatori de impact 1.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cadre didactice instruite Valoarea de bază (2016-2020): 44,6% Ținta (2023-2025): 95% ▪ Materiale didactice și auxiliare elaborate și editate Valoarea de bază (2016-2020): 16,4% Ținta (2023-2025): 95% 										
4.	1.2.1. Formarea continuă a cadrelor didactice la didactica limbii române în instituțiile de educație timpurie	Circa 1000 de cadre didactice instruite Valoarea de bază: 116 cadre Ținta: 1000	140	140	140	420	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele II-IV, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Parteneri de dezvoltare
5.	1.2.2. Elaborarea materialelor audio și video pentru învățarea limbii române în grupele medii, mari și pregătitoare	Materiale audio și video elaborate Valoarea de bază: 10,9 % Ținta: un set pentru fiecare grupă	100			100	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2023	Ministerul Educației și Cercetării	Parteneri de dezvoltare

6.	1.2.3. Elaborarea și editarea caietului de lucru pentru studierea limbii române în grupa mare în conformitate cu Curriculumul Național la Limba română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale	Caiet de lucru elaborat și editat Valoarea de bază: 0 Ținta: 3000 de exemplare editate	150			150	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2023	Ministerul Educației și Cercetării	Parteneri de dezvoltare
7.	1.2.4. Elaborarea și editarea de materiale didactice pentru studierea limbii române în grupa medie (manual, caiet de lucru, culegere de poezii și cântece, povești și dramatizări)	Materiale didactice elaborate și editate Valoarea de bază: 0 Ținta: 3000 de exemplare editate	150	150	200	500	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Organul local de specialitate în domeniul învățământului Parteneri de dezvoltare
8.	1.2.5. Actualizarea conținuturilor didactice în conformitate cu Curriculumul Național la Limba română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale și reeditarea setului de materiale didactice pentru învățarea limbii române în grupa mare: manuale, caiet de lucru, materiale audio/video	Materiale didactice actualizate și editate Valoarea de bază: manual existent Ținta: 3000 de exemplare editate		150		150	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2024	Ministerul Educației și Cercetării	Parteneri de dezvoltare
OBIECTIVUL GENERAL 2. Asigurarea accesului la educație lingvistică de calitate pentru toți prin incluziune echitabilă în învățământul general, precum și pe tot parcursul vieții										

<p>Obiectivul specific 2.1. <i>Optimizarea procesului de predare-învățare-evaluare la disciplina Limba și literatura română în instituțiile de învățământ general (ciclul primar, ciclul gimnazial și ciclul liceal) prin ralierea documentelor curriculare, astfel încât, până în anul 2025, să se sincronizeze cu instrumentele de politici lingvistice europene.</i></p> <p>Indicatori de impact 2.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Documente elaborate și aprobate <p>Valoarea de bază (2016-2020): 0% Ținta (2023-2025): 95-100%</p>										
9.	2.1.1. Elaborarea <i>Concepției didactice a disciplinei Limba și literatura română</i> , în acord cu Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi	Document aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum Valoarea de bază: 0 Ținta: 1	50			50	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul IV, 2023	Ministerul Educației și Cercetării	Instituțiile de învățământ superior Partenerii de dezvoltare
10.	2.1.2. Elaborarea <i>Standardelor de eficiență a învățării pentru disciplina Limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale</i> , în corespundere cu Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi	Standarde elaborate Valoarea de bază: 0 Ținta: 1	50			50	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2023	Ministerul Educației și Cercetării Agenția Relații Interetnice	Partenerii de dezvoltare Instituțiile de învățământ superior
<p>Obiectivul specific 2.2. <i>Asigurarea procesului educațional cu manuale și auxiliare didactice în corespundere cu ediția 2019 a Curriculumului Național, astfel încât, până în anul 2025, cel puțin 90% dintre educabili să beneficieze de pachetul curricular</i></p> <p>Indicatori de impact 2.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Materiale didactice elaborate și editate <p>Valoarea de bază (2016-2020): 70,9% Ținta (2023-2025): 100%</p> <ul style="list-style-type: none"> Biblioteci dotate <p>Valoarea de bază (2016-2020): 0 Ținta (2023-2025): 30</p>										

11.	2.2.1. Elaborarea setului de materiale didactice pentru studierea Limbii și literaturii române în învățământul general: caiete de lucru, planșe cu imagini tematice (conform conținuturilor curriculare)	Materiale didactice elaborate și editate Valoarea de bază: 0 Ținta: 2000 de exemplare editate	50	100	100	250	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul IV, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Partenerii de dezvoltare
12.	2.2.2. Elaborarea și editarea auxiliarelor didactice/fișe de lucru și ghiduri metodologice pentru disciplinele selectate/aprobate pentru predare în limba română	Materiale editate Valoarea de bază: 0 Ținta: 500 de exemplare editate		315		315	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2024	Ministerul Educației și Cercetării	Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare
13.	2.2.3. Completarea fondurilor bibliotecilor școlare cu noi achiziții editoriale: literatură artistică, enciclopedii, dicționare	Biblioteci dotate cu materiale Valoarea de bază: 0 Ținta: 30 de biblioteci dotate		150	150	300	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul IV, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile publice locale Bibliotecile publice Partenerii de dezvoltare
OBIECTIVUL GENERAL 3. Integrarea sociolingvistică și profesională a elevilor și studenților alolingvi prin studierea graduală a unor discipline de studiu în limba română										
Obiectivul specific 3.1. Dezvoltarea resurselor umane în domeniul predării disciplinelor nonlingvistice în limba română prin aplicarea metodologiei CLIL/metodologiei educației multilingve, astfel încât, până în anul 2025, rata de participare la stagiile de formare continuă ale cadrelor didactice și manageriale să crească cu 60%.										
Indicatori de impact 3.1:										
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Programe de formare continuă elaborate și implementate ▪ Cadre didactice formate ▪ Cursuri implementate ▪ Analiză efectuată 										
Valoarea de bază (2016-2020): 5,5%										
Ținta (2023-2025): 95%-100%										

14.	3.1.1. Pregătirea formatorilor naționali în domeniul metodologiei CLIL/metodologiei educației multilingve, cu implicarea specialiștilor din alte țări	Specialiști formați Valoarea de bază: 0 Ținta: 100 de formatori	85	85	85	255	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2023	Ministerul Educației și Cercetării	Centrele de formare continuă Organul local de specialitate în domeniul învățământului Parteneri de dezvoltare
15.	3.1.2. Instruirea cadrelor didactice în domeniul metodologiei CLIL/metodologiei educației multilingve	Cadre instruite Valoarea de bază: 0 Ținta: 1000 de cadre instruite	50	100	100	250	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2023	Ministerul Educației și Cercetării	Centrele de formare continuă Organul local de specialitate în domeniul învățământului
16.	3.1.3. Elaborarea și implementarea programelor de formare continuă a profesorilor aolingvi încadrați în predarea unor discipline nonlingvistice în limba română	Numărul de profesori instruiți Valoarea de bază: 85 de cadre Ținta: 600 de cadre instruite	150	200	200	550	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele III-IV, 2023-2024	Ministerul Educației și Cercetării	Centrele de formare continuă Organul local de specialitate în domeniul învățământului Parteneri de dezvoltare
17.	3.1.4. Elaborarea și implementarea programelor de mentorat de inserție și dezvoltare profesională a specialiștilor în predarea unor discipline în limba română	Program elaborat și implementat în universități Valoarea de bază: 0 Ținta: 100 de cadre formate			100	100	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2025	Ministerul Educației și Cercetării	Instituțiile de învățământ superior Partenerii de dezvoltare

18.	3.1.5. Introducerea în <i>Planul-cadru pentru instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior</i> a disciplinelor predate în limba română studenților din grupele alolingve (pe lângă cursul obligatoriu de limbă română)	Cursuri introduse și implementate Valoarea de bază: 0 Ținta: 1		20		20	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul I, 2024	Ministerul Educației și Cercetării	Instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior Partenerii de dezvoltare
19.	3.1.6. Analiza bunelor practici și a modelelor de studiu ale unor discipline școlare/unități de curs în limba română și crearea de noi oportunități de participare a cadrelor didactice la mobilități, activități științifice și de perfecționare profesională la nivel național/internațional	Analiză efectuată Valoarea de bază: 0 Ținta: 1		20		20	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul IV, 2024	Ministerul Educației și Cercetării	Instituțiile de învățământ superior Partenerii de dezvoltare
<p>Obiectivul specific 3.2. Consolidarea către anul 2025 a cadrului normativ în vederea integrării sociolingvistice și profesionale a elevilor, a studenților alolingvi, inclusiv a copiilor refugiaților din Ucraina, a celor cu nevoi speciale, din familii vulnerabile, în situații de risc și/sau cu comportament deviant.</p> <p>Indicatori de impact 3.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Modele de Plan-cadru actualizate ▪ Cadru normativ aprobat ▪ Suport didactic elaborat <p>Valoarea de bază (2016-2020): 3,6% Ținta (2023-2025): 95%</p>										

20.	3.2.1. Actualizarea modelelor de <i>Plan-cadru pentru instituțiile de învățământ general, cu instruire în limbile minorităților naționale</i> , în vederea predării unor discipline nonlingvistice în limba română	Plan - cadru actualizat Valoarea de bază: 0 Ținta: 1 model actualizat	20			20	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul II, 2023	Ministerul Educației și Cercetării	Organul local de specialitate în domeniul învățământului Parteneri de dezvoltare
21.	3.2.3. Elaborarea suportului metodologic „Didactica predării limbii și literaturii române ca limbă nematernă” pentru instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale	Suport didactic elaborat și implementat Valoarea de bază: 0 Ținta: 1		60		60	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul II, 2024	Ministerul Educației și Cercetării	Instituțiile de învățământ superior Parteneri de dezvoltare
<p>Obiectivul specific 3.3. <i>Modernizarea procesului de predare-învățare-evaluare prin susținerea și promovarea învățământului bilingv/multilingv, astfel încât, până în anul 2025, în cel puțin 50% dintre instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale să fie aplicate modelele de educație multilingvă.</i></p> <p>Indicatori de impact 3.3:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ponderea implementării modelelor de educație bilingvă/multilingvă în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale <p>Valoarea de bază (2016-2020): 7,3%</p> <p>Ținta (2023-2025): 50%</p>										
22.	3.3.1. Elaborarea Metodologiei de implementare a modelelor de educație bilingvă/multilingvă în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale	Ghid elaborat și aprobat Valoarea de bază: 0 Ținta: 1	30			30	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2023	Ministerul Educației și Cercetării	Agenția Relații Interetnice Organul local de specialitate în domeniul învățământului Parteneri de dezvoltare

23.	3.3.2. Coordonarea implementării modelelor de educație bilingvă/multilingvă în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale	Instituții vizitate Raport prezentat Valoarea de bază: 0 Ținta: 200 de instituții vizitate					Bugetul autorităților implicate	Trimestrul II, 2024-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Organul local de specialitate în domeniul învățământului
24.	3.3.3. Elaborarea materialelor didactice pentru învățarea limbii române în învățământul general prin utilizarea modelelor de educație multilingvă (fișe de lucru, materiale auxiliare didactice, dicționare ilustrative)	Materiale elaborate Valoarea de bază: 0 Ținta: 3	50	50	50	150	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele II-III, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Organul local de specialitate în domeniul învățământului Partenerii de dezvoltare
25.	3.3.4. Realizarea activităților de sensibilizare, la nivel național, regional și instituțional, a cadrelor didactice și a părinților privind educația bilingvă/multilingvă (flash- moburi, mese rotunde, ateliere de lucru, discuții)	Activități realizate Valoarea de bază: 0 Ținta: 4					Bugetul autorităților implicate	Trimestrele II-IV, 2023-2025	Agenția Relații Interetnice Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile publice locale Parteneri de dezvoltare

OBIECTIVUL GENERAL 4. Eficientizarea procesului de utilizare a tehnologiilor digitale în vederea asigurării calității și sustenabilității educației lingvistice

Obiectivul specific 4.1. Creșterea cu cel puțin 10% anual a competențelor profesionale și de cunoaștere a limbii române de către cadrele didactice din instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale prin integrarea tehnologiilor digitale.

Indicatori de impact 4.1:

- Rata de participare a cadrelor didactice și manageriale aolingve la cursuri de învățare a limbii române
- Rata de participare a minorităților naționale la activități extrașcolare

Valoarea de bază (2016-2020): 29,1%

Ținta (2023-2025): 75% - 80%

26.	4.1.1. Organizarea de cursuri de învățare a limbii române pentru cadrele didactice și manageriale alolingve	Cadre instruite Valoarea de bază: 120 Ț: 6000	755	275	750	1780	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele III- IV, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Centrele de formare continuă Partenerii de dezvoltare
27.	4.1.2. Organizarea de stagii de formare continuă pentru profesorii care predau limba română	Cadre instruite Valoarea de bază: 148 Ținta: 600	100	100	100	300	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele III- IV, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile publice locale Centrele de formare continuă Partenerii de dezvoltare
28.	4.1.3. Îmbunătățirea procesului de predare-învățare-evaluare a limbii române, prin organizarea și desfășurarea de ateliere de lucru, mese rotunde, conferințe cu participarea cadrelor didactice, mediului academic și a reprezentanților minorităților etnice/naționale	Activități desfășurate Raport prezentat Valoarea de bază: 0 Ținta: 10	50	50	50	150	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele I-IV, 2023-2025	Agenția Relații Interetnice Ministerul Educației și Cercetării	Muzeele Bibliotecile publice Autoritățile publice locale Partenerii de dezvoltare
29.	4.1.4. Elaborarea de suporturi audio/video (povești înregistrate, minialoguri tematice, cântece, poezii sonorizate etc.), softuri educaționale, produse digitale, conform cadrului curricular în vigoare	Suporturi audio-vizuale elaborate Valoarea de bază: 0 Ținta: 4		200	475	675	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul II, 2024-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Partenerii de dezvoltare

<p>Obiectivul specific 4.2. <i>Asigurarea sustenabilității învățării limbii române în mediul digital, astfel încât, până în anul 2025, rata de îmbunătățire a accesului la educația lingvistică să crească cu cel puțin 50%.</i></p> <p>Indicatori de impact 4.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Conținuturi educaționale pentru învățarea limbii române de către adulți actualizate ▪ Rata categoriilor profesionale de adulți instruite ▪ Săli de clasă dotate <p>Valoarea de bază (2016-2020): 19%</p> <p>Ținta (2023-2025): 95%</p>										
30.	4.2.1. Dezvoltarea platformelor de învățare a limbii române la distanță, conform curriculumului modernizat – nivelul A1-A2/B1 și implementarea acestora	Platforme de învățare Cadre instruite Valoarea de bază: 0 Ținta: 1 platformă 250 de cadre instruite	250	250	500	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul IV, 2023-2024	Ministerul Educației și Cercetării	Partenerii de dezvoltare	
31.	4.2.2. Elaborarea și implementarea programelor de învățare la distanță a limbii române pentru diverse categorii profesionale de adulți	Programe elaborate și implementate Valoarea de bază: 0 Ținta: 300 de persoane instruite	200		200	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele III- IV, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Partenerii de dezvoltare	
32.	4.2.3. Dotarea sălilor de clasă cu tehnologii și resurse informaționale moderne pentru învățarea limbii române	Săli de clase dotate Valoarea de bază: 220 Ținta: 250				Bugetul autorităților implicate	Trimestrul IV, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile publice locale Partenerii de dezvoltare	
<p>OBIECTIVUL GENERAL 5. Elaborarea unui sistem permanent de învățare a limbii române pe tot parcursul vieții pentru toți cetățenii alolingvi, bazat pe nevoile individului și perspectivele de dezvoltare a societății în cadrul învățământului formal, nonformal și informal</p>										
<p>Obiectivul specific 5.1. <i>Crearea, până în anul 2025, a mediilor lingvistice motivaționale pentru învățarea limbii române de către adulți din diverse domenii de activitate în cadrul învățării pe tot parcursul vieții.</i></p> <p>Indicatori de impact 5.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiză efectuată ▪ Documente elaborate și aprobate ▪ Suporturi didactice elaborate și editate <p>Valoarea de bază (2016-2020): 0%</p> <p>Ținta (2023-2025): 80%</p>										

33.	5.1.1. Analiza cererii de învățare a limbii române de către grupurile etnice, populația adultă	Analiză efectuată și raport prezentat Valoarea de bază: 0 Ținta: 1					Bugetul autorităților implicate	Trimestrele I-IV, 2023-2025	Agenția Relații Interetnice Ministerul Educației și Cercetării	Partenerii de dezvoltare
34.	5.1.2. Elaborarea și editarea unui set de materiale didactice pe domenii de activitate pentru învățarea limbii române de către adulți	Set de materiale elaborate și editate Valoarea de bază: 0 Ținta: 3000 de exemplare editate	100	200	100	400	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele I-IV, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Partenerii de dezvoltare
35.	5.1.3. Elaborarea Metodologiei de evaluare a competențelor lingvistice de cunoaștere a limbii române în conformitate cu Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi	Ghid metodologic elaborat și aprobat Valoarea de bază: 0 Ținta: 1		50		50	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul II, 2024	Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile publice locale
36.	5.1.4. Elaborarea unor modele de teste de evaluare a competențelor lingvistice pentru anumite grupuri sociale și profesionale (în funcție de cererea pieței de muncă)	Modele de teste elaborate și editate Valoarea de bază: 0 Ținta: 1	150	110	130	390	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele III-IV, 2023-2025	Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare Ministerul Educației și Cercetării	Instituțiile de învățământ superior

Obiectivul specific 5.2. *Extinderea mediului lingvistic de comunicare în limba română prin intermediul activităților informale și nonformale, astfel încât, până în anul 2025, cel puțin 50% dintre actanții educaționali să posede competențe de comunicare în limba română.*

Indicatori de impact 5.2:

- Rata de participare a instituțiilor cu predare în limbile minorităților naționale la activități informale și nonformale
- Rata persoanelor adulte pe categorii profesionale instruite

Valoarea de bază (2016-2020): 10%

Ținta (2023-2025): 50%

37.	5.2.1. Organizarea activităților nonformale și informale/concursuri extrașcolare în limba română cu participarea instituțiilor cu predare în limbile minorităților naționale, la nivel local/republican	Activități organizate Raport prezentat Valoarea de bază: 0 Ținta: 20 de activități organizate	400	400	405	1.205,0	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele II-IV, 2023-2025	Agencia Relații Interetnice Ministerul Educației și Cercetării	Instituțiile de învățământ general, profesional tehnic Organul local de specialitate în domeniul învățământului Partenerii de dezvoltare
38.	5.2.2. Organizarea taberelor de odihnă cu program educațional complex în limba română de imersiune culturală pentru elevi/cadre didactice/adulți alolingvi	Activități organizate la nivel național/regional Valoarea de bază: 0 Ținta: 4000 de copii încadrați	600	700	700	2.000,0	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul III, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile publice locale Organul local de specialitate în domeniul învățământului Organizațiile societății civile Centrele de tineret
39.	5.2.3. Organizarea cursurilor gratuite de învățare a limbii române pentru diverse categorii profesionale de adulți (justiție, medicină, arte, economie, educație, personal auxiliar etc.)	Numărul de persoane instruite în corespundere cu necesitățile identificate Valoarea de bază: 0 Ținta: 13 000 de persoane instruite	6000	6000	6000	18000	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele II-IV, 2023-2025	Ministerul Educației și Cercetării	Autoritățile publice locale Organizațiile societății civile Centrele de tineret Partenerii de dezvoltare
40.	5.2.4. Coordonarea procesului de predare-învățare a limbii române de către populația adultă în vederea asigurării calității predării limbii române și identificării necesităților grupurilor etnice pentru învățarea limbii române	Instituții vizitate Raport prezentat Valoarea de bază: 0 Ținta: 100 de instituții vizitate	50	50	40	140	Bugetul autorităților implicate	Trimestrul IV, 2023-2025	Agencia Relații Interetnice Ministerul Educației și Cercetării	Organizațiile societății civile Centrele de tineret Autoritățile publice locale Partenerii de dezvoltare

OBIECTIVUL GENERAL 6. Dezvoltarea cooperării între instituțiile de stat, organizațiile publice și sectorul privat, în vederea îmbunătățirii competențelor lingvistice în conformitate cu nevoile societății										
Obiectivul specific 6.1. Intensificarea parteneriatelor, până în anul 2025, între actanții educaționali, autoritățile locale, mass-media ș.a., astfel încât să sporească cu cel puțin 30% calitatea învățării limbii române în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale.										
Indicatori de impact 6.1:										
▪ Evenimente de promovare a limbii române organizate și desfășurate										
Valoarea de bază (2016-2020): 10%										
Ținta (2023-2025): 50%										
41.	6.1.1. Organizarea evenimentelor de promovare a limbii române în cadrul bibliotecilor școlare: discuții/ dezbateri, flash-moburi, excursii, în colaborare cu asociațiile minorităților naționale, cu personalități din domeniul culturii, reprezentanți ai minorităților naționale – vorbitori fluenți de limbă română	Activități organizate și desfășurate Valoarea de bază: 0 Ținta: 15 activități desfășurate	25	25	50	100	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele I-IV, 2023-2025	Agencia Relații Interetnice Ministerul Educației și Cercetării	Organul local de specialitate în domeniul învățământului Organizațiile societății civile Partenerii de dezvoltare Muzeele Bibliotecile publice
42.	6.1.2. Cooperarea cu mass-media în vederea promovării limbii române, dar și în scopul organizării unor lecții publice de limba română, evenimente cu implicarea reprezentanților minorităților naționale vorbitori de limba română etc.	Activități organizate și desfășurate Valoarea de bază: 0 Ținta: 10 activități desfășurate					Bugetul autorităților implicate	Trimestrele I-IV, 2023-2025	Agencia Relații Interetnice Ministerul Educației și Cercetării	Organul local de specialitate în domeniul învățământului Organizațiile societății civile Consiliul coordonator al organizațiilor etnoculturale Muzeele Bibliotecile publice Mass-media

<p>Obiectivul specific 6.2. <i>Extinderea oportunităților de cooperare și comunicare între vorbitorii nativi de limbă română și reprezentanții minorităților naționale, astfel încât, până în anul 2025, numărul de activități comune să crească cu cel puțin 40%.</i></p> <p>Indicatori de impact 6.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rata de implicare a populației adulte în activități de cooperare și comunicare <p>Valoarea de bază (2016-2020): 10%</p> <p>Ținta (2023-2025): 40%</p>										
43.	6.2.1. Implicarea publicului larg în implementarea politicii lingvistice de stat prin organizarea evenimentelor, inclusiv internaționale: conferințe, seminare, concursuri, cluburi de discuții în limba română pe diverse domenii de interes	Activități organizate și desfășurate Valoarea de bază: 0 Ținta: 10 activități desfășurate	25	25	50	100	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele I-IV, 2023-2025	Agencia Relații Interetnice Ministerul Educației și Cercetării	Organul local de specialitate în domeniul învățământului Organizațiile societății civile Consiliul coordonator al organizațiilor etnoculturale Muzeele Bibliotecile publice
44.	6.2.2. Desfășurarea unor evenimente de informare a populației adulte, a celor din familia vulnerabile, în situații de risc și/sau a celor cu comportament deviant și a celor cu nevoi speciale, inclusiv pentru familiile refugiaților din Ucraina (emisiuni televizate, reviste pentru adulți etc.) privind oportunitățile de învățare a limbii române.	Evenimente organizate și desfășurate Valoare de bază: 0 Ținta: 15 evenimente desfășurate	50	25	25	100	Bugetul autorităților implicate	Trimestrele I-IV, 2023-2025	Agencia Relații Interetnice Ministerul Educației și Cercetării	Organul local de specialitate în domeniul învățământului Organizațiile societății civile Consiliul coordonator al organizațiilor etnoculturale Muzeele Bibliotecile publice
Total: (mii. lei)			10.000,0	10.000,0	10.000,0			30.000,0		

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul hotărârii de Guvern

cu privire la aprobarea Programului Național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă (2022-2025)

1. Autorul și, după caz, participanții la elaborarea proiectului

Proiectul Hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea Programului Național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă (2023-2025)*, este elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

La baza elaborării proiectului Hotărârii Guvernului *cu privire la aprobarea Programului Național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă (2023-2025)*, au stat un șir de factori, precum: discrepanța între așteptările societății și calitatea educației lingvistice, între politica lingvistică de stat, protecția și predarea limbii oficiale a statului și creșterea rolului limbii române în economia națională, între modul cum percep individul și societatea limba ca o valoare națională, inclusiv discrepanța între procesele de globalizare, internaționalizare, digitalizarea educației și prioritățile sistemului educațional din R. Moldova.

Viziunea generală a Programului constă în atingerea unui scop tridimensional: a) asigurarea sustenabilității limbii române și utilizarea acesteia în toate domeniile de activitate ale societății, b) promovarea și dezvoltarea resurselor lingvistice digitalizate și c) sporirea responsabilității individuale pentru cunoașterea și utilizarea limbii oficiale a statului.

Implementarea *Programului Național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă (2023-2025)*, va avea un șir de finalități:

- dezvoltarea cadrului legal, normativ și de politici lingvistice privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale;
- sporirea calității învățării limbii române în instituțiile de învățământ general cu predare în limbile minorităților naționale/ instituțiile de învățământ superior/ învățarea pe tot parcursul vieții;
- asigurarea didactică a procesului de predare-învățare-evaluare a limbii române în instituțiile de învățământ general cu predare în limbile minorităților naționale/ instituțiile de învățământ superior;
- implementarea unor modele de predare a unor discipline școlare nonlingvistice/ unități de curs de specialitate în limba română;
- pregătirea de resurse umane în domeniul predării disciplinelor nonlingvistice în limba română;
- alinierea demersului lingvistic la educația bilingvă/ multilingvă atât în școlile minorităților etnice, cât și în cadrul învățării pe tot parcursul vieții;
- asigurarea condițiilor necesare pentru toate categoriile de populație (copii/elevi/studenti/adulți, în special cei din familii vulnerabile, în situații de risc și/ sau a celor cu comportament deviant și a celor cu nevoi speciale), care să conducă la rezultate relevante și eficiente ale învățării limbii române de către minoritățile naționale;
- creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care au achiziționat competențe lingvistice în limba română, relevante pentru angajare în câmpul muncii;
- accesul egal al persoanelor alolingve la toate nivelurile de învățământ și formare profesională;

- sporirea calității sistemului de formare inițială și continuă a cadrelor didactice, creșterea atractivității carierei didactice și a autorității cadrului didactic, fapt care va contribui la asigurarea sistemului de învățământ cu numărul necesar de cadre didactice și de alți specialiști de calitate prin restructurarea sistemului de formare profesională inițială și continuă;
- dezvoltarea unui sistem sinergic de integrare a noilor tehnologii informaționale, comunicaționale și a celor didactice, fapt care va asigura un nivel înalt de învățare a limbii române;
- conexiunea și interconexiunea cu piața muncii și comunitatea, ca o condiție de eficientizare a politicii lingvistice;
- crearea unui mediu favorabil de învățare a limbii române, care să asigure dezvoltarea competențelor de comunicare în limba oficială a statului, în raport cu potențialul, oportunitățile și interesele proprii;
- constituirea și dezvoltarea unui demers de educație nonformală a copiilor, a elevilor, a tinerilor și a adulților ca o formă de realizare a educației pe parcursul întregii vieți;
- promovarea unei educații lingvistice de calitate și responsabilizarea societății, comunității, familiei privind necesitatea cunoașterii limbii române;
- promovarea unei politici echilibrate de educație bilingvă/multilingvă și crearea condițiilor de integrare a minorităților conlocuitoare în societatea moldovenească.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu conține norme de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Principalele prevederi ale proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea *Programului Național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă (2023-2025)*, sunt de a oferi oportunități reprezentanților minorităților naționale din Republica Moldova de a-și dezvolta, de la cea mai fragedă vârstă și pe tot parcursul vieții, competențe lingvistice necesare pentru a-și valorifica potențialul intelectual atât în domenii de interes personal, profesional, cât și social, în vederea adaptării cât mai facile la imperativele timpului, în special la cele ce țin de dezvoltarea durabilă.

Proiectul *Programului Național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă (2023-2025)*, se focusează pe 13 obiective specifice:

- îmbunătățirea procesului de predare-învățare a limbii române pentru minoritățile naționale/etnice din Republica Moldova, prin dezvoltarea cadrului normativ, astfel încât, până în anul 2025, să se alinieze la standardele internaționale;
- asigurarea didactică a procesului de învățare a limbii române în instituțiile de educație timpurie, astfel încât, până în 2025, toate instituțiile cu program în limbile minorităților naționale să fie dotate cu materiale necesare pentru toate vârstele;
- optimizarea procesului de predare-învățare-evaluare la disciplina Limba și literatura română în instituțiile de învățământ general (ciclul primar, ciclul gimnazial și ciclul liceal) prin ralierea documentelor curriculare, astfel încât, până în anul 2025 să se sincronizeze la instrumentele de politici lingvistice europene;
- asigurarea procesului educațional cu manuale și auxiliare didactice în corespundere cu ediția 2019 a Curriculumului Național, astfel încât, până în anul 2025, cel puțin 90% dintre educabili să beneficieze de pachetul curricular;

- dezvoltarea resurselor umane în domeniul predării disciplinelor nonlingvistice în limba română prin aplicarea metodologiei CLIL/metodologiei educației multilingve, astfel încât, până în anul 2025, rata de participare la stagiile de formare continuă a cadrelor didactice și manageriale să crească cu 60%;
- consolidarea către anul 2025 a cadrului normativ în vederea integrării sociolingvistice și profesionale a elevilor, a studenților alolingvi, inclusiv a copiilor refugiaților din Ucraina, a celor cu nevoi speciale, din familii vulnerabile, în situații de risc și/sau cu comportament deviant;
- modernizarea procesului de predare-învățare-evaluare prin susținerea și promovarea învățământului bilingv/multilingv, astfel încât, până în anul 2025, în cel puțin 50% dintre instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale să fie aplicate modelele de educație multilingvă;
- creșterea cu cel puțin 10% anual a competențelor profesionale și de cunoaștere a limbii române de către cadrele didactice din instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale prin integrarea tehnologiilor digitale;
- asigurarea sustenabilității învățării limbii române în mediul digital, astfel încât, până în anul 2025, rata de îmbunătățire a accesului la educația lingvistică să crească cu cel puțin 50%;
- crearea, până în anul 2025, de medii lingvistice motivaționale pentru învățarea limbii române de către adulți din diverse domenii de activitate în cadrul învățării pe tot parcursul vieții;
- extinderea mediului lingvistic de comunicare în limba română prin intermediul activităților informale și nonformale, astfel încât, până în anul 2025, cel puțin 50% dintre actanții educaționali să posede competențe de comunicare în limba română;
- intensificarea parteneriatelor, până în anul 2025, între actanții educaționali, autoritățile locale, mass-media ș.a., astfel încât să sporească cu cel puțin 30% calitatea învățării limbii române în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale;
- extinderea oportunităților de cooperare și comunicare între vorbitorii nativi de limbă română și reprezentanții minorităților naționale, astfel încât, până în anul 2025, numărul de activități comune să crească cu cel puțin 40%.

Elementele de noutate ale *Programului Național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă (2023-2025)* sunt:

- instruirea populației adulte, în vederea îmbunătățirii competențelor lingvistice în limba română;
- implementarea învățământului multilingv;
- evaluarea și certificarea nivelului de competențe lingvistice de cunoaștere a limbii române pentru populația adultă reprezentanți ai minorităților naționale în conformitate cu Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi.

5. Fundamentarea economico-financiară

În Legea bugetului de stat pentru anul 2023 nr.359/2022 au fost aprobate alocații în sumă de 10,0 mil. lei pentru *Programul național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025*. Prin urmare, implementarea acțiunilor prevăzute în Programul respectiv urmează a fi realizată din contul și în limita alocațiilor bugetare aprobate Ministerului Educației și Cercetării în acest scop

Costul implementării *Programului* pentru perioada 2023-2025 este de 30,000 mil. lei, din bugetul de stat.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare
Pentru implementarea prezentului proiect nu va fi necesară modificarea altor acte normative.
7. Avizarea și consultarea publică a proiectului
În scopul respectării prevederilor Legii nr.100/2017 <i>cu privire la actele normative</i> și Legii nr. 239/2008 <i>privind transparența în procesul decizional</i> , proiectul și nota informativă au fost plasate pe pagina web oficială a Ministerului Educației și Cercetării www.mec.gov.md , compartimentul Transparență, directoriul Transparență decizională, secțiunea Modul de participare.
8. Constatările expertizei anticorupție
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Proiectul nu necesită expertiza de compatibilitate, dat fiind faptul că nu prezintă relevanță Uniunii Europene.
10. Constatările expertizei juridice
11. Constatările altor expertize
Proiectul nu necesită a fi expus altor expertize.

Ministru

Anatolie TOPALĂ